

08.11.2016

Työ- ja elinkeinoministeriö
PL 32, 00023 Valtioneuvosto

Viite Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö 12.9.2016 TEM/1308//08.05.01/2016

FENNOVOIMA OY:N KÄYTETYN YDINPOLTTOAINEEN LOPPUSIJOITUSHANKETTA KOSKEVA YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMA

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä lausuntoa Fennovoima Oy:n käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (YVA-ohjelma jäljempänä).

Eduskunta hyväksyi Fennovoimaa koskevan periaatepäätöksen 1.7.2010 sillä ehdolla, että Fennovoima Oy toimittaa työ- ja elinkeinoministeriölle kesäkuun 2016 loppuun mennessä joko käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitusta koskevan yhteistyösopimuksen nykyisten ydinjätehuoltovelvollisten kanssa tai omaa käytetyn ydinpolttoaineen kapselointi- ja loppusijoituslaitosta koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman.

Fennovoima Oy on toimittanut työ- ja elinkeinoministeriölle YVA-ohjelman, jossa se vertaa käytetyn ydinpolttoaineen kapseloinnin ja hautaamisen ympäristö- ja terveysvaikutuksia 1) Eurajoella ja 2) Pyhäjoen Sydännevässä. Sydännevä sijaitsee noin 30 km kaakkoon Hanhikiveltä, jonne on tarkoitus rakentaa Fennovoiman ydinvoimalaitos. YVA-ohjelma myös mainitsee 0-vaihtoehdon (ei rakenneta lainkaan po. laitosta ja hautaa), mutta toteaa sen olevan nykyisen lainsäädännön puitteissa mahdoton.

Fennovoima pitää tavoiteltavimpana, että se voisi tukeutua käytettyä polttoainetta varten Eurajoelle ydinjätehuoltovelvollisten Fortumin ja TVO:n omistaman Posivan jo rakentamaan infrastruktuuriin, kun Fennovoima aikaisintaan 2090-luvulla aloittaa korkea-aktiivisen ydinjätteen hautaamisen.

Fennovoima on siis sisällyttänyt YVA-ohjelmaan tarkastelun, jossa se em. eduskunnan asettaman ehdon mukaisesti tarkastelee YVA-ohjelmalla samanlaista Eurajoen KBS-3-konseptiin perustuvaa käytetyn polttoaineen kapseloinnin ja hautaamisen ympäristö- ja terveysvaikutuksia Pyhäjoen Sydännevässä.

Fennovoima ja Posiva ovat käynnistäneet yhteistyön, jossa Fennovoima tilaa Posivan tytäryhtiöltä (Posiva Solutions Oy) asiantuntijapalveluita lähinnä sen selvittämiseksi, voidaanko suomalaisten ja ruotsalaisten yhdessä kehittämällä KBS-3-konseptilla haudata jätteitä Pyhäjoen Sydännevälle, vai joudutaanko etsimään joku toinen paikka. Posiva on 22.6.2016 lehdistötiedotteessaan painottanut, että yhteistyösopimus ei sisällä Fennovoiman käytetyn ydinpolttoaineen sijoittamista Eurajoella sijaitsevaan ONKALOon.

Valtioneuvosto on myöntänyt rakentamisluvan Posivan käytetyn polttoaineen kapselointilaitokselle ja loppusijoitusluolastolle. Luvassa on määritelty, että

nykyisillä ydinjätevelvollisilla yrityksillä (Teollisuuden Voima ja Fortum) on lupa loppusijoittaa 6500 tonnia käytettyä ydinpolttoainetta Eurajoella noin 400 metrin syvyyteen.

Sosiaali- ja terveysministeriö muistuttaa, että Olkiluoto-4:n periaatepäätöksen yhteydessä, eduskunta hyväksyi, että Eurajoelle voidaan haudata 9000 tonnia käytettyä polttoainetta. Kun Säteilyturvakeskus antoi vuonna 2009 lausuntonsa Olkiluoto-4 ja Loviisa-3 ydinvoimalaitoksien periaatepäätöksistä, se katsoi, että Eurajoelle voidaan turvallisesti haudata 12000 tonnia käytettyä polttoainetta.

Sosiaali- ja terveysministeriö näin ollen huomauttaa, että ainakaan tilan puute ei tulisi esteeksi sijoittaa Fennovoiman jätteitä Eurajoelle, kuten on keskustelussa aiemmin esitetty. Sosiaali- ja terveysministeriö toivoo, että yhteiskunnan kokonaisuus huomioden, nykyiset ja tuleva ydinjätehuoltovelvollinen (Fennovoima) pääsisivät sopimukseen mahdollisimman pitkälle menevästä yhteistyöstä käytetystä ydinpolttoaineesta huolehdittaessa.

Sosiaali- ja terveysministeriö on vuosien mittaan antanut lukuisia lausuntoja KBS-3-konseptilla Eurajoella 2020-luvulla alkavasta käytetyn ydinpolttoaineen hautaamisesta ja on todennut, että konseptiin liittyvän moniesteperiaatteen takaavan merkittävät turvallisuusmarginaalit.

Nyt lausuttavan YVA-ohjelman suhteen tilanne poikkeaa aikaisemmista lausunnoista merkittävästi aikahorisontin näkökulmasta. YVA-ohjelma tarkastelee yli 100 vuoden aikajännettä ja YVA-selostuskin on tarkoitus tehdä vasta 2040-luvulla ja varsinaisen loppusijoituksen on tarkoitus käynnistyä vasta aikaisin-taan 2090-luvulla. Fennovoima käyttää nykyisiä ydinvoimalaitoksia korkeammalle fissioituvan isotoopin suhteen rikastettua uraania, mikä johtaa tarpeeseen jäähdyttää nykyisiä laitoksia pidempään käytettyä ydinpolttoainetta väli-varastoissa.

Aikaisempien YVA-ohjelmista, -selostuksista ja loppusijoituslaitoksen rakentamisluvasta annettujen lausuntojen aikajänne on ulottunut käytännössä lähitu-levaisuuteen ja turvallisen paikan varmistanut lähes kolme vuosikymmentä kes-tänyt tutkimusohjelma edelsi YVA-vaihetta. Nyt alkava aina 2040 ulottuva tut-kimusohjelma, jolla mm. turvataan oikean loppusijoituspaikan löytäminen ja jolla pyritään näin täyttämään ydinenergia-asetuksen vaatimukset suurimmista-loppusijoituksesta aiheutuvista sallituista väestölle aiheutuvista säteilyannok-sista, edeltää YVA-selostusta.

Sosiaali- ja terveysministeriön käsityksen mukaan Eurajoen ydinjätehautaus-konseptin pitkä aikajänne antaa paljon mahdollisuuksia pohtia rauhassa eri vaihtoehtoja ja tulevaisuuksia, vaikka nyt lausuttavassa ohjelmassa puredu-taan täsmälleen samanlaiseen käytetyn ydinpolttoaineen hautauskonseptiin, jo-ka siis konkretisoituu jo 2020-luvulla.

Luvusta 7 alkava konkreettinen YVA-ohjelma vastaa YVA-ohjelmaa seuraa-van selostuksen sisältötavoitteita. Ympäristövaikutusten arvioinnin tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa. Tavoitteena on myös lisätä kansalaisten tie-donsaantia ja osallistumismahdollisuuksia ja selvittää mm. ihmisten suhtautu-mista Fennovoiman ydinvoimalahankkeeseen.

Sosiaali- ja terveysministeriön käsityksen mukaan YVA-ohjelma on riittävän yksityiskohtainen. Ennen varsinaista ohjelman esittelyä ohjelmassa kuvataan siihen liittyvien keskeisten KBS-3-konseptien säteilyturvallisuusnäkökulmat sopivan vähäruuheisen kallioperän seulonnan kriteeristöä aina KBS-3-konseptin moniesteperiaatteiden tarkasteluun.

Sosiaali- ja terveysministeriö huomauttaa, että Valtion ydinjäterahaston (VYR) rahoittama Kansallinen ydinjätetutkimusohjelma (KYT) olisi pitänyt mainita riippumattomana tieteellisen tiedon lähteenä KBS-3-konseptin turvallisuuden varmistamisessa. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan kapselointilaitoksen säteilyturvallisuushaasteita olisi ehkä myös pitänyt kuvata hieman tarkemmin varsinaisessa YVA-ohjelmassa eli 7. luvussa.

peruspalveluministeri

Juha Rehula

Lääkintöneuvos

Mikko Paunio

TIEDOKSI

STUK, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Länsi- ja Sisä-Suomen
aluehallintovirasto, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

